

Ljusning till hösten?
SID 4

Ännu inga tecken på
en vändning på marknaden
SID 10

Försiktig uppgång
SID 15

Entreprenadföretagen
avvaktar med investeringar
i utsläppsfria maskiner
SID 20

MASKINENTREPRENÖRERNAS KONJUNKTURRAPPORT SOMMAR-MEKO 2025

MEKO visar tydligt, omställningen kan inte ske på bekostnad av företagens överlevnad

Sommarrapporten 2025 speglar en bransch som fortsatt står mitt i en krävande tid – men som också visar prov på styrka, omställningsförmåga och framtidstro. Det ekonomiska läget i Sverige präglas alltjämt av en utdragen lågkonjunktur och ett globalt handelsläge som har förvärrats. Trots detta ser vi i rapporten flera positiva tendenser: efterfrågan på anläggningsprojekt ökar, småhusmarknaden rör sig försiktigt uppåt och många företag lyckas ställa om till nya typer av uppdrag.

Samtidigt är det tydligt att hela vår bransch påverkas av det mycket osäkra omvärldsläget – och att många företag har det tufft. MEKO-värdet ligger fortsatt lågt för säsongen, faktureringsläget är pressat och investeringar i både maskiner och personal skjuts på framtiden. Även om färre företag tvingas till drastiska åtgärder jämfört med förra mätningen, ser vi fortfarande en hög andel som har behövt säga upp personal eller hyra in maskiner i stället för att köpa nytt.

Rapporten visar tydligt att skillnaderna inom branschen växer. Vissa företag går fortsatt starkt – inte minst de som tidigt har lyckats ställa om till anläggningsrelaterade uppdrag och offentlig lokalbyggnation. Andra brottas med svag efterfrågan, framför allt kopplat till bostadsbyggandet. Förutsättningarna är alltså olika, men osäkerheten är gemensam. Det ökar betydelsen av långsiktiga spelregler, en tydlig beställarroll och väl fungerande finansieringslösningar.

Sommar-MEKO följer även upp branschens klimat-omställning. Trots att många företag är redo att ta klivet mot elektrifiering, är tillgången på tunga elektriska

anläggningsmaskiner på marknaden fortfarande mycket begränsad, och större elektrifierade anläggningsmaskiner går endast att hyra, inte att köpa. Detta faktum återspeglas tyvärr inte i beställarnas krav. Företagens omställning försvåras vidare av kostnadsläget, teknikens utveckling och bristen på laddinfrastruktur. Samtidigt är betalningsviljan från beställarsidan ofta låg, vilket sätter företagets lönsamhet på spel. Omställningen måste ske i takt med verkligheten – inte på bekostnad av företagets överlevnad. För att det ska fungera i praktiken måste beställarsidan ta ett tydligare ansvar. Det räcker inte med ambitioner – det krävs konkreta åtgärder: satsningar på laddinfrastruktur, bonusmodeller kopplade till elförbrukning, längre avtal som möjliggör investeringar, och öppningar för skiftkörning kvälls- och nattetid.

Maskinentreprenörerna fortsätter att lyfta branschens frågor – i politiken, i samhällsdebatten och i den praktiska vardagen för våra medlemmar. Vi ser till att våra medlemsföretag har verktygen för att möta förändringarna, vare sig det gäller kompetensförsörjning,

klimatkrav eller marknadens snabba svängningar. Men viktigast av allt: vi lyssnar. MEKO är en temperaturmätare på hela branschen – och ett verktyg för att tillsammans hitta rätt väg framåt.

Anders Robertsson,
Vd Maskinentreprenörerna

MEKO, konjunkturläget i branschen	4
Ekonomi	9
Förutsättningar och utsikter på bygg- och anläggningsmarknaden	15
Medlemsföretagens verksamhetsinriktning	18
Rekrytering	19
Klimatomställning	20
Två röster från marknaden om klimatomställning i verksamheten	22

SAMMANFATTANDE PUNKTER

- MEKO-värdet i maj 2025 baseras på svar från över 10 procent av Maskinentreprenörernas medlemmar (431 företag). Det är det högsta antalet svarande vi någonsin har haft, och det ger oss en stark lägesbild.
- MEKO-värdet (97) är svagt för säsongen trots en uppgång jämfört med värdet för sex månader sedan. Lågkonjunkturen har dämpat husbyggnadsinvesteringarna och blivit mer utdragen än förväntat, vilket syns i att MEKO-värdet blev lägre än vad företagen antog i november 2024. Även om återhämtningen går trögt, finns det samtidigt förhoppning på en vändning mot slutet av året.
- Medlemsföretagens förhoppning om sex månader är en fortsatt ökad efterfrågan på tjänster inom anläggning och ett ökat lokalbyggande. Bostadsbyggandet förväntas dock fortsatt vara lågt, även om småhusbyggandet ökar.
- Samtliga delparametrar visar på ett sämre läge jämfört med för sex månader sedan. Det förklaras främst av att vissa verksamheter drabbats hårt av de senaste årens utveckling och det drar ner snittet för branschen. Det betyder att utfallet är procentuellt sett värre för dem som har haft en nedgång än den procentuella tillväxten har varit för dem som har upplevt en uppgång.
- Arbetsvolymen i maj har varit ovanligt låg. Privata och kommunala bostadsbolag, fastighetsägare, kommunala beställare och byggentreprenörer har framför allt minskat sina beställningar. Byggandet av flerbostadshus går på lågvarv. Medlemsföretagen uppger att när husbyggandet har vikt nedåt får de offentliga satsningarna inom infrastruktur, VA, skog och gruvnäring större betydelse för branschen.
- Tillväxten i Sverige bedöms bli 1,5 procent i år och omkring 2,5 procent nästa år. Handelstillarna tynger tillväxten i omvärlden och skjuter fram återhämtningen i svensk ekonomi. Bland hushållen är framtidstron dämpad till följd av omvärldsläget och en hög arbetslöshet. Det förväntas därmed bli en långsam återhämtning när det gäller konsumtion och investeringar.
- De påbörjade husbyggnadsinvesteringarna ökade med 3 procent 2024 och väntas växa med lika mycket i år för att sedan öka med ca 5 procent årligen 2026 och 2027. Småhusbyggandet ser ut att växa procentuellt starkast.
- Anläggningsbyggandet steg med 4 procent 2024 och väntas växa med 6 procent 2025 samt 7 och 3 procent 2026 och 2027.
- Beställarnas försiktighet kvarstår som det största problemet på marknaden för medlemsföretagen. Hög konkurrens anses ha lika stor inverkan. Svag konjunktur och Rysslands anfallskrig mot Ukraina är andra vanligt förekommande svar. Företagens förutsättningar att uppfylla ökade miljökrav kan försvåras i ett utmanande konjunkturläge och ett allmänt högt kostnadsläge om inte omställningens kostnader kan föras över till beställarna. Framskjutna projekt upplevs inte längre vara ett större problem.
- Andelen företag som har behövt göra förändringar i verksamheten har minskat marginellt sedan förra mätningen och uppgick denna gång till drygt 20 procent. De åtgärder som dessa har genomfört handlar främst om personalnedskärningar och minskade maskininvesteringar. Majoriteten har behövt hyra in maskiner i stället för att köpa dem. Omkring 45 procent av de tillfrågade har behövt säga upp fast eller inhyrd personal, båda dessa åtgärder har ökat jämfört med de tidigare mätningarna. Ca 15 procent planerar att göra förändringar i verksamheten under det kommande halvåret, vilket är en halvering jämfört med förra rapporten.
- Rekryteringssituationen är ungefär densamma som för ett år sedan. Drygt 60 procent uppger att de har lika många anställda jämfört med samma tidpunkt 2024.

MEKO KONJUNKTURLÄGET I BRANSCHEN

Maskinentreprenörernas konfidensindikator, MEKO

Svagt konjunkturläge dämpar MEKO

Det är fortsatt ett avvaktande ekonomiskt läge. Lågkonjunkturen är mer utdragen än förväntat och det drabbar inte minst husbyggandet. MEKO-värdet för efterfrågan på maskinentreprenadtjänster har gått ned med 5 procent jämfört med maj förra året, trots att konjunkturen då ytterligare tyngdes av högre räntor. Under det första halvåret har ett oroligt omvärldsläge med nya handelshinder dämpat konjunkturutvecklingen. Företag och hushåll är för tillfället avvaktande kring den ekonomiska utvecklingen och den generella inställningen till nya investeringar är återhållsam.

Tudelad bransch – men fler ser positivt på framtiden

MEKO-värdet i maj är det lägsta på länge för en majmånad men det finns tydliga förhoppningar om en vändning i höst. Det svaga MEKO-värdet är en konsekvens av att en större andel företag uppger en svag tillväxt i verksamheten medan en mindre andel företag uppger en kraftig nedgång. Utvecklingen om sex månader tyder på att ytterligare företag kommer att uppleva tillväxt.

Anläggningsinvesteringarna ökar och förhoppningar om uppgångar även inom husbyggnad

De flesta företag ser framför sig en stabil utveckling under resten av året där anläggningsmarknaden väntas stå för en större del av uppdragen. Anläggningsinvesteringar inom nybyggnad och underhåll av väg och järnväg, VA-ledningsarbeten och skogsarbete har ökat i år, visar undersökningen. En svagare utveckling för husbyggnad innebär att många företag fortfarande behöver ställa om för att ta sig an andra typer av uppdrag. Om sex månader förväntar sig företagen en svag efterfrågeökning även när det gäller husbyggnad, men det förutsätter dock att återhållsamheten i ekonomin avtar. De flesta företag tror att efterfrågan på nybyggnation av offentliga lokaler kommer att öka.

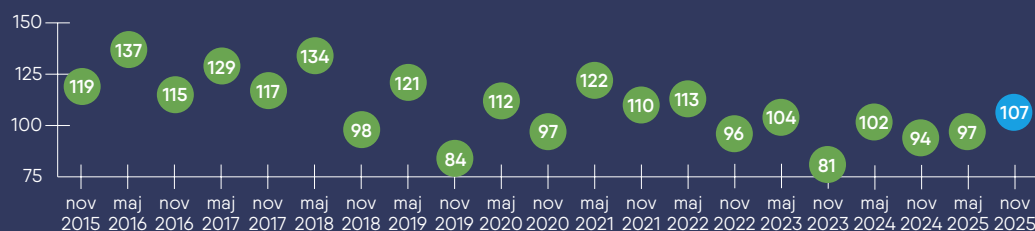
Förklaring till mätningen

Alla medlemsföretag har möjlighet att delta i Maskinentreprenörernas konjunkturundersökning som genomförs två gånger per år i samband med att konjunkturrapporten tas fram. Dels finns en fast panel med 80 företag, som kontaktas via telefon, dels skickas en webbaserad enkät ut till alla övriga medlemsföretag. Undersökningen belyser hur medlemsföretagen upplever konjunkturläget, beläggingsgraden, orderstocken och annat som ligger till grund för beräkningen av Maskinentreprenörernas MEKO-värden.

Det sammanlagda resultatet redovisas i konjunkturrapporten på två sätt. Dels för de sex olika delparametrarna i branschen, dels vägs positiva och negativa svar från delparametrarna samman till Maskinentreprenörernas konfidensindikator, MEKO. Förutom de 80 telefonbaserade intervjuerna kommer antalet svar att variera mellan undersöknings-tillfällena. I webbenkäten händer det också att enkäterna inte fylls i komplett. I denna rapport baseras MEKO på i genomsnitt 431 svar som lämnades under maj månad. Det är det högsta antalet svaranden någonsin. Detta gör att vi får en stark bas att beräkna utvecklingen på.

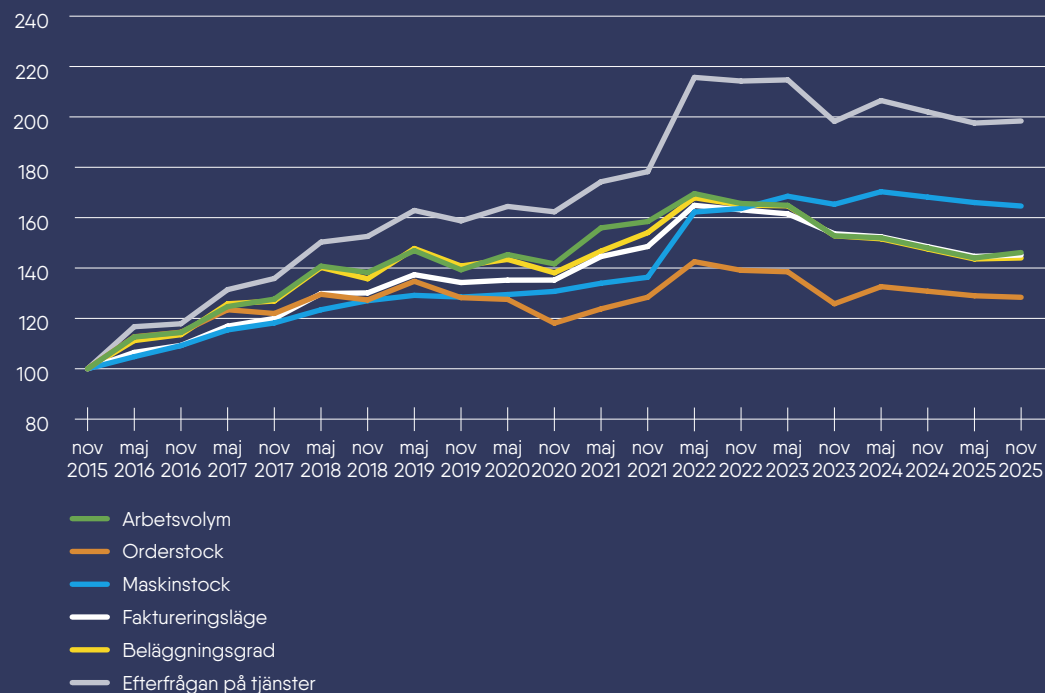
MEKO

Notera att uträkningen av delparametrarna och MEKO görs på olika sätt och därför kan dessa inte jämföras rakt av. MEKO redovisar skillnaden mellan andelen som svarat positivt (öka), respektive negativt (minska) på sex olika delfrågor. I sammanställningen tas inte hänsyn till styrkan i absoluta tal. Den sammanlagda indikatorn ger en indikation på stämningssläget i branschen. En siffra över 100 indikerar ett positivt stämningssläge, under 100 ett negativt stämningssläge. Delparametrarna tar hänsyn till den procentuella utvecklingen och räknas sedan om till ett index. Från och med november 2023 baseras MEKO-värdet och delparametrarna på svar från både telefonintervjuer och webbenkäter. Eftersom svaren är fler än tidigare undersökningar och även kommer att variera från gång till gång, anpassas beräkningen så att resultaten är jämförbara med tidigare undersökningar.

Delparametrar till MEKO

Nedan redovisas de sex delparametrarna som vägs samman till MEKO-värdet. Delparametrarna redovisas som index i absoluta tal så att man kan se styrkan i förändringarna.

Arbetsvolym

nov-21	maj-22	nov-22	maj-23	nov-23	maj-24	nov-24	maj-25	nov-25
158,5	169,5	165,6	164,9	152,8	152,0	147,9	144,0	146,2

Arbetsvolymen i maj är nedåtgående jämfört med för sex månader sedan men följer i stort sett den förra prognosen. Sett i ett längre perspektiv har arbetsvolymen minskat mer än vad som förutsågs för ett år sedan. Det beror sannolikt på att lågkonjunkturen blivit mer utdragen än förväntat och att hushåll och företag fortsatt är återhållsamma kring investeringar till följd av bland annat höga omkostnader och ett osäkert omvärldsläge. Nedgången i arbetsvolym vägs heller inte upp tillräckligt av att den generellt sett stärks under sommaren. Arbetsvolymen ligger nu på den lägsta nivån i en maj-mätning sedan 2018. Det är framför allt färre projekt inom bostäder samt inom hamnarbete och transporttjänster som lett till en minskad arbetsvolym, vilket betyder att privata och kommunala bostadsbolag, fastighetsägare, kommunala beställare och byggentreprenörer minskat sina beställningar. Byggandet av flerbostadshus går fortsatt på lågvarv och kommer sannolikt inte gå upp under detta år. Inom ett antal typer av projekt har arbetsvolymen dock ökat och det gäller främst drift och underhållsarbete av väg, tunnel och bro, VA-ledningsarbeten och skogsarbete. Enligt företagen i undersökningen är det särskilt Trafikverket, statliga beställare och industriföretag som upprätthållit en högre beställningsnivå när det gäller utförda projekt.

Om sex månader pekar utvecklingen mot en svag återhämtning av arbetsvolymen. Flest företag tror på en låg arbetsvolymökning, snarare än på kraftiga ökningar eller minskningar, vilket indikerar en generell konjunkturförbättring snarare än att vissa delsektorer stärkts. Den största ökningen i arbetsvolym väntas ske på anläggningssidan, inom infrastruktur och VA-arbeten, gruvnäring och i arbete i stenbrott.

Orderstock

nov-21	maj-22	nov-22	maj-23	nov-23	maj-24	nov-24	maj-25	nov-25
128,4	142,5	139,1	138,5	125,8	132,6	130,8	129,0	128,4

Utvecklingen för orderstocken har varit nedåtgående de senaste åren och enligt företagen i undersökningen minskar den svagt i maj. Samtidigt redovisar nästan lika många företag en ökad som en minskad orderstock, vilket visar på att det är stora skillnader mellan hur företagen upplever nuläget. Störst minskning i inkomna projekt upplever företagen inom flerbostadshus och privata lokaler. Det indikerar att lågkonjunkturen har en dämpande effekt på orderstocken. Flera sektorer inom särskilt anläggning, t.ex. bygge av vägar, upprätthåller orderingången på en jämn nivå. Utvecklingen kan därför beskrivas som tudelad med stora variationer mellan beställare där orderingången från kommunala och privata fastighetsbolag minskar. Bostadsbyggandet har ännu inte kommit igång som förväntat vilket väntas drabba företagen i tätbefolkade regioner mer eftersom de kan ha en större tyngdvikt mot bostadsprojekt. Utvecklingen är mindre negativ för småhusbyggandet än för byggandet av flerbostadshus.

Om sex månader tror flest företag i undersökningen på ett oförändrat läge för orderstocksvolymen. Liksom när det gäller arbetsvolym så tycks det vara en uppdelning där en liten andel företag ser ut att få en fortsatt försämrad orderstock om sex månader, medan en stor andel ser ut att få en viss ökning. MEKO-värdet för orderstocken visar en nedgång men för många företag ser läget något ljusare ut ändå.

Maskinstock (värde i kronor)*

nov-21	maj-22	nov-22	maj-23	nov-23	maj-24	nov-24	maj-25	nov-25
136,3	162,2	163,6	168,5	165,3	170,3	168,1	166,0	164,6

Värdet för maskinstocken totalt gick ned i maj jämfört med för sex månader sedan. Den svaga nedgången med drygt 1 procent indikerar ett nästan oförändrat läge. Maskinstocken har sedan maj 2022 legat på en jämn nivå. Flera indikatorer pekar på en fortsatt stabil riktning där några få företag behöver göra drastiska förändringar av maskinparken, medan en majoritet ser en svagt positiv utveckling. Företag som upplever en negativ utveckling inom byggsektorn har behövt söka sig till nya typer av uppdrag eller skurit ner i verksamheten. I den positiva vågskålen ligger dock att fler företag ökar sin maskinpark till följd av tillväxt i verksamheten. Andelen som ökar maskinstocken på grund av tillväxt i verksamheten har ökat från 37 till 49 procent det senaste halvåret. Andelen som har behövt minska maskinstocken på grund av nedskärningar har också ökat, från 31 till 40 procent. Om sex månader tror företagen framför allt på en oförändrad maskinstock.

*Maskinstockens utveckling beskriver det ekonomiska värdet på maskinparken. Mätningen syftar till att följa hur medlemsföretagen hanterar maskinparken och vad som ligger till grund för beslut om investeringar eller avyttringar.

Faktureringsläge

nov-21	maj-22	nov-22	maj-23	nov-23	maj-24	nov-24	maj-25	nov-25
148,5	164,9	163,1	161,5	153,6	152,4	148,5	144,6	145,2

Faktureringsläget i maj har försämrats mer än vad som förväntades för ett halvår sedan. Fler företag upplever nu ett försämrat faktureringsläge. Däremot ser det ljusare ut om sex månader då andelen företag som tror på ett sämre faktureringsläge har reducerats med hälften, och det innebär att värdet om sex månader pekar svagt uppåt. På frågan om faktureringsläget är i nivå med vad som är normalt för säsongen är skillnaderna mycket små i maj jämfört med för ett halvår sedan med ett undantag: i denna mätning anger 13 procent av företagen ett faktureringsläge som är mycket under det normala, att jämföra med 1 procent i november. För en ökad andel har läget därmed blivit mer ansträngt.

Beläggningsgrad

nov-21	maj-22	nov-22	maj-23	nov-23	maj-24	nov-24	maj-25	nov-25
154,0	167,9	165,0	164,7	152,8	151,6	147,5	143,6	144,0

Även beläggningsgraden har utvecklats negativt i maj, jämfört med vad man trodde för ett halvår sedan då fler företag var mer positiva kring utvecklingen. Utfallet är mer negativt än förväntat, sannolikt på grund av att förhoppningar på en återhämtning när det gäller husbyggandet inte har infriats. Om sex månader väntas utvecklingen gå från negativ till relativt oförändrad då framför allt färre företag tror på en minskande beläggningsgrad. I nuläget bedömer hälften av företagen att beläggningsgraden är i nivå med vad som är normalt för säsongen medan 38 procent tycker den är något under eller mycket under det normala. Utvecklingen tros vändas svagt uppåt under det kommande halvåret.

Efterfrågan på tjänster

nov-21	maj-22	nov-22	maj-23	nov-23	maj-24	nov-24	maj-25	nov-25
178,3	215,7	214,2	214,7	198,2	206,5	202,0	197,6	198,4

Efterfrågan på tjänster ser ut att plana ut kring en lägre nivå jämfört med de senaste tre åren. Nedgången jämfört med förra årets majvärde är knappt 5 procent, trots att konjunkturläget då dämpades av högre räntor. I nuläget är det snarare företagens och hushållens återhållsamma inställning till konsumtion och investeringar som gör att färre projekt sätts igång. Majvärdet brukar generellt ligga högre än i november, vilket indikerar att avvaktan präglar efterfrågeläget. Av de företag som redovisar en minskad efterfrågan är det fler som upplever kraftiga nedgångar. Nedgången märks särskilt inom husbyggnadssektorn, både bostäder och privata och offentliga lokaler. Företagen uppger också en minskad efterfrågan inom hamnarbete och transporttjänster, men sannolikt handlar det om en återgång till ett normalare efterfrågeläge. På anläggningssidan ser läget ljusare ut och enligt företagen i undersökningen ökar arbeten inom VA och väg- och järnvägsinfrastruktur.

Om sex månader förväntar sig företagen en svag efterfrågeökning, vilket innebär att investeringarna i så fall skulle komma igång och återhållsamheten i ekonomin avta. Förväntningar finns kring framför allt ökat byggande av nya offentliga lokaler, kontor, handel, hotell och småhus. Hela 91 procent av företagen som tror på en ökning förväntar sig att det sker inom offentliga lokaler. Samtidigt är husbyggnadsinvesteringarna behäftade med en stor portion osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen för tillfället. På anläggningssidan (VA-bolag, energiföretag, Trafikverket och offentliga beställare) förväntas en generell efterfrågeökning. Men det är inte bara ljusa utsikter, utan många företag i undersökningen spår en fortsatt minskad efterfrågan på deras tjänster.

Det totala MEKO-värdet pekar uppåt medan de olika delparametrarna generellt pekar nedåt i majmätningen. Skillnaden kan förklaras med att andelen företag som upplever en förbättrad situation har ökat, medan det finns företag som upplever en kraftigt negativ tillväxt på grund av minskad orderingång vilket drar ner delparametrarna.

Det finns fortsatt företag som har utmaningar med att ställa om sina verksamheter efter nedgången för husbyggandet, inte minst när det gäller bostäder. I undersökningen uppger nästan 1 av 10 företag att deras arbetsvolym är mer än 20 procent lägre just nu jämfört med för ett halvår sedan. 1 av 5 företag har behövt minska sin maskinstock på grund av nedskärningar i verksamheten. Trots det finns det en förhoppning om ett förbättrat konjunkturläge i höst, enligt undersökningen.

Efterfrågan på tjänster, som är den första indikatorn på att marknaden vänder, förväntas stiga i november. Det är särskilt inom anläggning, däribland bygge av väg och järnväg, VA-anläggning och skogsarbete som efterfrågan förväntas stiga.

Lokalinvesteringarna i privata och offentliga lokaler förväntas också ge ett efterfråge-lyft vid sidan om anläggningssidan om anläggningssidan under hösten. Förutsättningen är dock att ekonomin vänder uppåt och investeringsviljan bland hushåll och företag tar fart.

- Efterfrågeökning väntas under det andra halvåret – förutsatt att konjunktoren stärks
- Det är positiv tillväxt i projekt på anläggningssidan
- Stabil utvecklingsfas trots lågkonjunktur
- Företagen väntar en återhämtning inom småhus, offentliga och privata lokaler

- Minskat bostadsbyggande har en negativ påverkan på MEKO-värdet
- Orderläget upplevs fortsatt vara generellt svagt
- Återhämtningen på marknaden dröjer längre än förväntat
- Fortsatt upplever en stor mängd företag att de behöver skära ner i verksamheten

EKONOMI

Oroligt omvärldsläge och försiktigare tillväxt

Vid ingången av 2025 var utsikterna för en återhämtning för ekonomin globalt och i Sverige goda. Sedan dess har mycket ställts på ända i och med att ett globalt handelskrig har utlöst av president Trump, vilket har lett till en stor osäkerhet om världshandelns utveckling. USA:s höga tullnivåer mot inte minst Kina har förvisso trappats ned från de ursprungligt annonserade nivåerna i april men skadorna inom världshandeln väntas bli oåterkalleliga. Den allra största negativa effekten väntas landa på amerikansk ekonomi. Tillväxtprognosen för i år har justerats ned och BNP väntas växa med omkring 1 procent vilket är betydligt lägre än tidigare års 3-procentiga tillväxt. Med en stagnerad ekonomi och en försämrad amerikansk valuta väntas inflationen i USA att öka och centralbanken Fed kommer sannolikt att avvakta med räntesänkningar vilket ytterligare dämpar efterfrågan i USA. Kina har bemött de amerikanska tullarna med egna handelstullar. 2024 gick 15 procent av kinesisk export till USA och som en effekt av handelskriget kan kinesisk exporttillväxt saktas ner och omdirigeras till andra marknader. Andra mer strukturella problem i Kina rör fastighetssektorn och en sänkt konsumtion. Tillväxten väntas ligga omkring 4 procent i år.

I Euroområdet är man inte lika beroende av export till USA men vissa sektorer har en högre exponering (däribland stål, bilar, aluminium och läkemedel). Positivt för europeisk tillväxt är ökade försvarsutgifter i många länder. Dessutom har ett av EU:s ekonomiska draglok Tyskland en ny regering och de ekonomiska förutsättningarna i landet ser bättre ut än under de senaste tre åren. Investeringar inom försvar och infrastruktur väntas öka kraftigt, vilket lyfter tillväxten och kan dessutom gynna svensk export till Tyskland. Inom Euro-området stimuleras köpkraften av fallande inflation och det kan leda till att ECB ser anledning att sänka styrräntan ytterligare. Den ekonomiska utvecklingens påverkan på EU blir sannolikt att tillväxtprognosen faller tillbaka knappt, till omkring 0,8 procent under 2025 och 0,9 procent 2026, det vill säga en svag förbättring från föregående år.

I Sverige har inflationen varit stabil ett tag och den låg på 2,3 procent i april mätt med KPIF. Tullarna kommer enligt bedömningar inte att leda till högre inflation och samtidigt kan lägre efterfrågan och stärkt svensk krona dämpa inflationen. En reell konsekvens av handelstullarna under första halvåret är att svenska små och medelstora exportföretag för tillfället har en mycket pessimistisk syn på att kunna exportera till Nordamerika, visar Business Swedens exportchefsindex. Enligt Riksbanken är osäkerheten just nu stor, men fler räntesänkningar kan följa om inflationsutsikterna står sig. Tillväxten i Sverige bedöms bli 1,5 procent i år och omkring 2,5 procent nästa år. Handelstullarna tynger tillväxten även i Sverige och bland hushållen är framtidsstron dämpad. Även om reallönerna kommer att öka i år och nästa år är hushållen fortsatt försiktiga på grund av det osäkra omvärldsläget och en mycket hög arbetslöshet. Det förväntas därmed bli en långsam återhämtning när det gäller konsumtion och investeringar. Därmed är inte hushållen det draglok som man hade förväntat sig inför året. Ökad osäkerhet tillsammans med en lägre tillväxt leder även till dämpad efterfrågan på arbetskraft bland företagen.

”

Enligt Riksbanken är osäkerheten just nu stor, men fler räntesänkningar kan följa om inflationsutsikterna står sig.

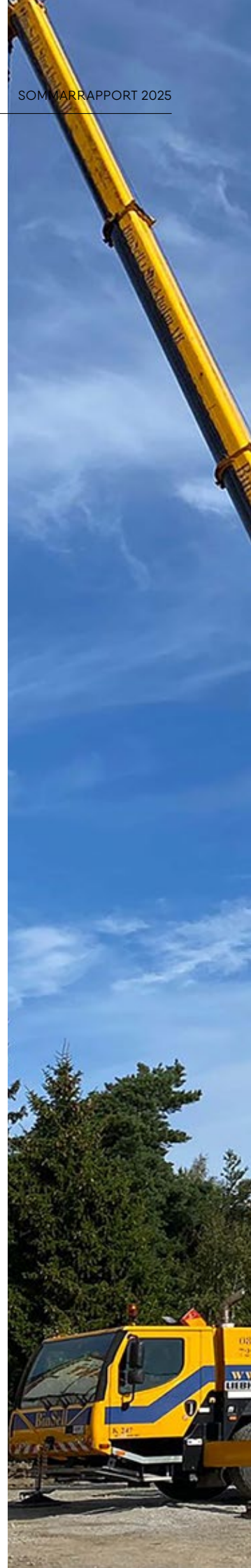
Makroekonomiska nyckeltal	2023	2024	P2025	P2026
BNP	-0,3	+1,0	+1,5	+2,5
Hushållens konsumtion	-2,3	+0,3	+1,8	+3,1
Arbetslöshet	7,7	8,4	8,7	8,3
KPI, årsgenomsnitt	+8,5	+2,8	+0,6	+1,6
Bruttoinvesteringar ¹	-1,5	-1,1	+2,3	+4,0
– Byggnader och anläggningar ¹	-5,3	-1,1	+4,6	+3,7
– Maskiner och inventarier ¹	+4,3	-2,0	-1,7	+3,1
Styrränta i december	4,0	2,75	2,15	2,15

Uppdaterad 2025-05-26. Baserat på aktuella prognoser från relevanta prognosinstitut.
¹Källa: Konjunkturinstitutet (KI) mars 2025.

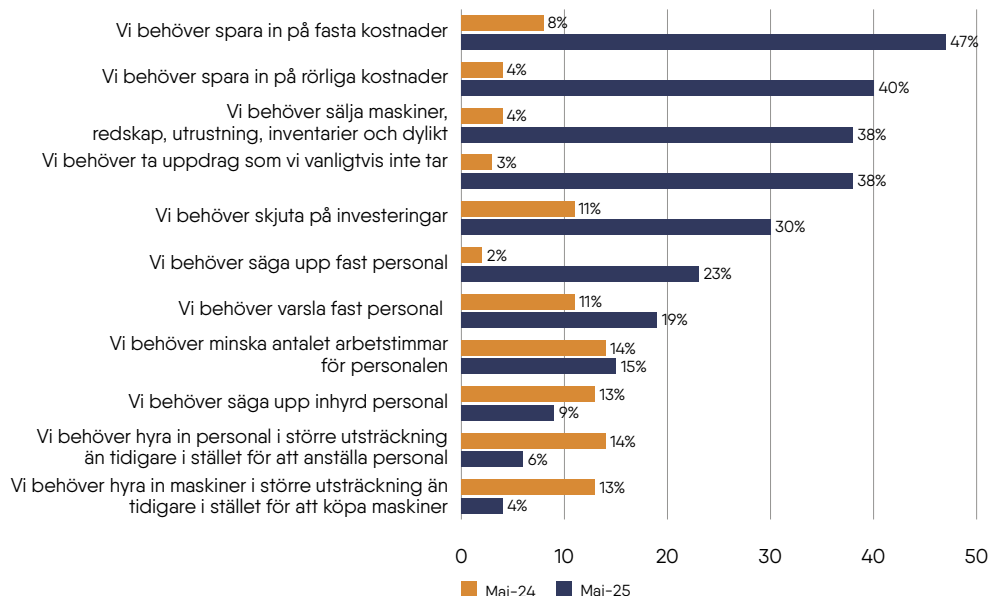
Branschens ekonomiska utmaningar

Sammanställningen av delkomponenterna i MEKO åskådliggör vilka utmaningar medlemsföretagen har i form av återhållsamma beställare och husbyggnadsinvesteringar som inte kommer i gång. Även om räntan har justerats ner och inflationen planat ut har företagets ekonomi drabbats negativt under en längre period och den utplaning som nu sker är från en hög nivå. I den förra mätningen i november var det främst beställarnas försiktighet, framskjutna projekt och svårigheter att ta ut kostnadsökningar på beställarna som då upplevdes som de största problemen på marknaden. I denna mätning lyfter de intervjuade företagen fram delvis andra faktorer. Beställarnas försiktighet kvarstår dock som den viktigaste faktorn. Hög konkurrens nämns i lika hög omfattning. Svag konjunktur och effekter av Rysslands anfallskrig mot Ukraina är andra vanligt förekommande svar. En annan faktor, som inte har koppling till konjunkturläget, är ökade miljökrav. Att uppfylla ökade miljökrav kan emellertid försvåras i en utmanande konjunktur och allmänt högt kostnads- läge om inte de kostnader som omställningen för med sig kan föras över till beställarna. Framskjutna projekt upplevs inte längre vara ett större problem, åtminstone inte i relation till övriga hot och marknadsutmaningar.

I de två föregående undersökningarna under 2024 var det vid varje mättillfälle omkring en fjärdedel av de tillfrågade medlemsföretagen som hade varit tvungna att göra förändringar i verksamheten. Den vanligaste åtgärden handlar om att spara in på rörliga kostnader, att sälja maskiner, ta andra typer av uppdrag eller att skjuta på investeringar. I denna mätning har andelen företag som behövt göra förändringar minskat marginellt och uppgick denna gång till drygt 20 procent. De åtgärder som dessa genomfört handlar främst om personalnedskärningar och minskade maskininvesteringar. Majoriteten (70%) har behövt hyra in maskiner istället för att köpa dem, vilket är en kraftig ökning jämfört med den senaste rapporten. Omkring 45 procent av de tillfrågade har behövt säga upp fast eller inhyrd personal. Även det är en tydlig ökning jämfört med de senaste mätningarna. Detta är något som företagare väntar in i det längsta med att göra. När nu lågkonjunkturen ser ut att förlängas ökar tyvärr uppsägningarna som en effekt av detta. Även varsel av personal har ökat. Nära 4 av 10 hade tvingats till dess båda åtgärder. Även flera andra åtgärder har genomförts. En tredjedel har svarat att man tagit nya typer av uppdrag, ökat inhyrningen av personal och minskat antalet arbetstimmar för personalen. Knappt 15 procent planerar att göra förändringar i verksamheten under det kommande halvåret, vilket är en halvering jämfört med förra rapporten. Detta är en positiv signal som troligen betyder att företagen inte räknar med att efterfrågan minskar under de kommande sex månaderna, åtminstone inte i en sådan omfattning att företaget behöver vidta några ytterligare åtgärder. De vanligaste åtgärderna som företagen planerar är att spara in på är fasta och rörliga kostnader, sälja maskiner eller ta uppdrag man vanligtvis inte arbetar med.

Vilka förändringar planerar ni att göra det kommande halvåret?

Bas: 90 (Maj-24)
Bas: 47 (Maj-25)

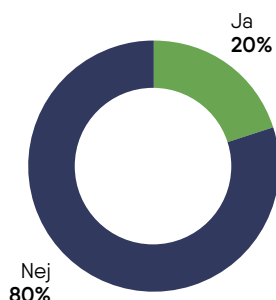
Hur långt fram i tiden sträcker sig pågående och planerade projekt?

	Totalt	0-4 anställda	5-9 anställda	10-24 anställda	25+ anställda
Mindre än 4 veckor	12%	15%	13%	11%	4%
4-6 veckor	9%	10%	9%	6%	9%
6-8 veckor	8%	6%	8%	13%	7%
2-3 månader	11%	12%	9%	19%	7%
3-4 månader	10%	9%	9%	15%	9%
4-6 månader	11%	10%	13%	9%	16%
6-8 månader	10%	8%	10%	6%	18%
8-10 månader	5%	5%	9%	4%	4%
10-12 månader	4%	5%	5%	2%	0%
1 år eller längre	18%	18%	16%	15%	25%
Annat/vet ej	2%	2%	0%	2%	4%

Baserat på 411 svar från medlemsföretag maj 2025

Sedan förra mätningen i november har planeringshorisonten ljusnat, vilket säkerligen har en säsongsmässig förklaring då aktiviteten ökar under sommarmånaderna. Om man jämför situationen med samma period för ett år sedan syns dock bara små förändringar, vilket indikerar att projektportföljen och aktiviteten är på samma nivå som för 12 månader sedan. I denna mätning är det 28 procent av de tillfrågade företagen som har projekt som pågår eller är planerade under perioden 1-3 månader framåt. I maj 2024 var andelen 25 procent. För ett år sedan var det 25 procent som hade en planeringshorisont på 3-6 månader. I denna mätning hade andelen sjunkit till 21 procent. Samtidigt är det 27 procent i denna mätning som har projekt som pågår eller är planerade 8-12 månader eller längre fram i tiden, vilket är marginellt fler än för ett år sedan.

Har du sett några tecken på din lokala marknad, som kan tyda på en förestående konjunkturvändning.

Bas: 431

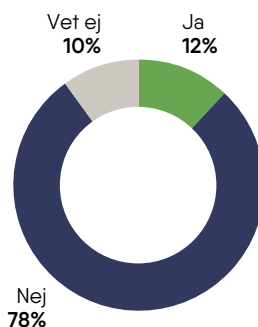
Andelen som tycker sig ha sett tecken på en konjunkturvändning på den lokala marknaden är något mindre vid denna mätning i maj jämfört med resultatet för ett halvår sedan. Svaren ligger i linje med flera andra konjunkturbedömningar som visar att den ekonomiska situationen inte har ljusnat under det senaste halvåret, utan att läget är fortsatt osäkert, inte minst mot bakgrund av vårens olika handelsutspel från den amerikanska administrationen. Av de som trots allt har märkt av en ljusning menar många att beställarna börjar visa en ökad aktivitet, inte minst från kommunala beställare. Detta har lett till en ökad mängd offerter.

Tecken på en konjunkturvändning

Vi har fler
Fler offerter ute
Fler förfrågningar
telefonsamtal
och mail
Positivare tongångar hos byggtreprenörer
Positivare tongångar hos andra lokala aktörer på marknaden
Positivare tongångar hos kommunen

Regeringen har gjort återkommande infrastruktursatsningar under mandatperioden. Har ni märkt av någon effekt av detta i er verksamhet?

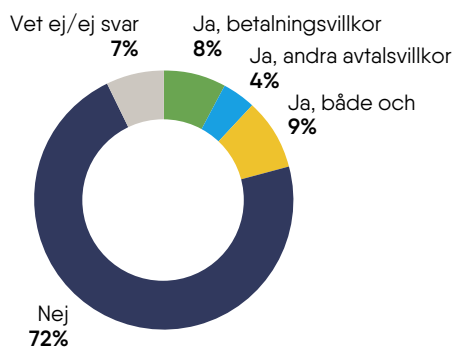

Bas: 428

8 av 10 av de intervjuade medlemsföretagen har inte märkt någon effekt i verksamheten av regeringens infrastruktursatsningar.

Betalningsvillkor

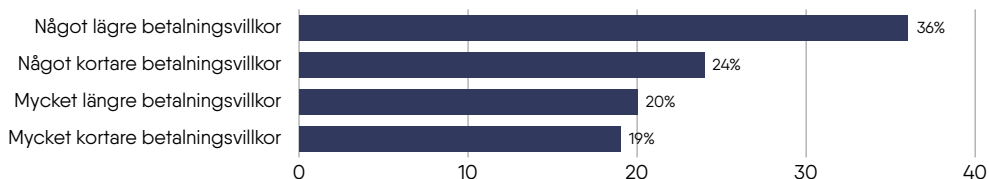
Har du under det senaste två årens lågkonjunktur märkt av att beställare förändrar sina betalningsvillkor eller andra avtalsvillkor?

Bas: 431

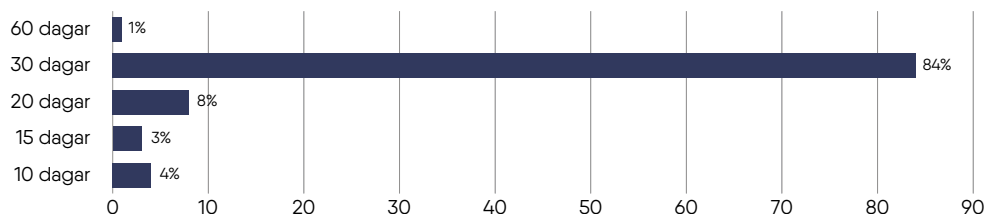
7 av 10 medlemsföretag har inte varit med om att beställare har förändrat sina betalningsvillkor eller andra avtalsvillkor under de senaste två åren, vilket är en större andel jämfört med mätningen för ett halvår sedan. I de fall man varit med om att beställarna förändrat betalningsvillkoren har det i fler än hälften av fallen handlat om att betalningsvillkoren har förlängts. Det är en betydligt lägre andel jämfört med för sex månader sedan. Svaren tyder på att situationen gällande betalningsvillkor inte har förvärrats för entreprenadföretagen under det senaste halvåret.

Vilka förändringar handlar det om gällande betalningsvillkor?

Bas: 83

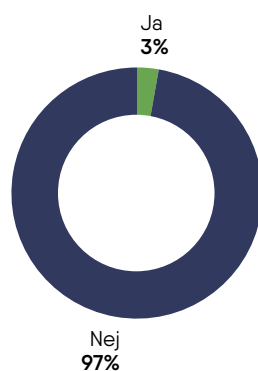
Vilken betalningstid tillämpar du på dina fakturor?

Bas: 431

Det är tydligt att det är 30 dagars betalningstid som är den vanligast förekommande i branschen. Inga förändringar av betalningstiden har skett det senaste året.

Har du ändrat dina betalningsvillkor under det senaste året?

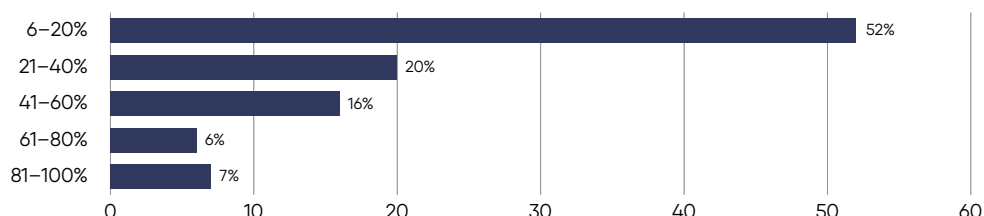

Bas: 431

Flexibilitet

Med hänsyn till att lågkonjunkturen har slagit hårt mot delar av byggsektorn, inte minst mot bostadsbyggandet, är det viktigt att ett företag kan luta sig mot flera verksamhetsgrenar och har flexibilitet att ställa om till andra typer av projekt och kunder. Särskilt viktigt är detta för de företag som arbetar på den lokala marknaden, där enskilda kunder kan vara dominerande.

Med tanke på en förändrad efterfrågan, hur stor del av er verksamhet bedömer du att ni ganska enkelt skulle kunna skifta till andra sektorer, med hänsyn till den arbetskraft och den maskinpark ni har?

Bas: 315

Utifrån ett antal fasta alternativ har de intervjuade företagen fått bedöma hur stor del av verksamheten som man utan större svårighet skulle kunna skifta mot andra sektorer. Drygt hälften av de tillfrågade menar att man ganska enkelt kan ställa om 20 procent av verksamheten med hänsyn till kompetens och maskinpark. Det är en viss ökning jämfört med svaren för sex månader sedan. 20 procent har möjlighet att ställa om 21-40 procent av verksamheten och 16 procent upp till 60 procent. Svaren visar generellt på att företagens omställningsberedskap inte har förändrats, samtidigt som konjunkturläget fortsatt är utmanande.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTSIKTER PÅ BYGG- OCH ANLÄGGNINGSMARKNADEN

Bostäder

De påbörjade husbyggnadsinvesteringarna i nya bostäder minskade med 1 procent under 2024. Småhusbyggandet minskade med ca 5 procent medan investeringsvolymen i flerbostäder var oförändrad. Under det första kvartalet i år har byggandet av nya småhus ökat med 15 procent jämfört med samma kvartal året före. Ökningen under första kvartalet sker efter flera år med minskade investeringsvolymen. Samtidigt har de påbörjade investeringarna i flerbostäder minskat med 10 procent. Under första kvartalet påbörjades totalt 7 200 bostäder, jämfört med 7 800 under första kvartalet 2024, en minskning med 7 procent.

Bostadsbyggandet har gått från tidigare rekordhög investeringsvolym, till att de bottnade under 2023–2024. Sett till att räntor och inflationen har gått ned finns förhoppningar om att bostadsbyggandet ska öka i år när hushållen fått större investeringsutrymme genom sänkta räntor och stigande reallöner. I Konjunkturinstitutets senaste barometer från i maj visade sig hushållen dock vara rejält pessimistiska kring sin egen och landets ekonomi och de har hittills varit avvaktande när det gäller bostadsinvesteringar. Lågkonjunkturen har varit mer utdragen än förväntat och spås på av ett oroligt omvärldsläge som ytterligare påverkar hushållen att hålla nere sina investeringar. Höga byggkostnader och minskad betalningsvilja gör att byggföretagen får svårt att få ihop kalkylerna för nybyggnad. Prisuppgången under de senaste 12 månaderna har varit försiktig kring 1–3 procent för villor och bostadsrätter, enligt Svensk Mäklarstatistik. Konsumtionen inom handeln har ändå kommit igång något och det finns fortfarande förhoppningar om en stigande byggnadsvolym när det gäller bostäder under hösten. Minskad byggaktivitet för bostäder har också med den senaste befolkningsprognosen från SCB att göra, som visar på ett lägre barnafödande och mindre invandring, vilket sänker det framtida

behovet av bostäder. Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät från i maj i år fortsätter antalet kommuner som bedömer ett bostadsunderskott att minska och kommuner med bostadsöverskott ökar. Navet Analytics prognos är att småhusbyggandet kommer att ta fart i år och öka med 10 procent och att flerbostadshus ökar svagt med 3 procent i år. Under 2026 förväntas ökningen för småhus respektive flerbostadshus uppgå till 10 respektive 4 procent.

Lokaler

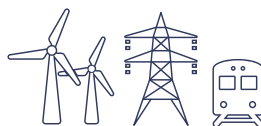
Privata lokaler: De påbörjade husbyggnadsinvesteringarna i privata lokaler ökade med 5 procent 2024. Utvecklingen var splittrad med en 15-procentig nedgång för kontorsbyggandet, en dryg fördubbling inom detaljhandeln och en marginell uppgång för hotellinvesteringarna. Under första kvartalet i år visar utvecklingen en svag uppgång i investeringarnas årstakt. De senaste årens högre räntor, ökade kostnader för byggmaterial och stigande driftkostnader har minskat det ekonomiska utrymmet för investeringar inom privata lokaler. Dessutom har lågkonjunkturen drabbat såväl hushållens konsumtion som tjänsteföretagens intäkter, något som slagit hårt mot detaljhandelns intäkter och tjänsteföretagens omsättning. Företagskonkurserna ökade med 21 procent 2024. Detta har lett till ökade vakansgrader i lokalbeståndet, något som även drivits på av ett mer flexibelt arbetssätt. Samtidigt som nybyggnaden av privata lokaler minskade så har ombyggnationen ökat kraftigt, vilket kan förklaras med bland annat ett fokus på kostnadsbesparingar och miljömedvetenhet. Mycket tyder på att ekonomin nu är på rätt väg, även om återhämtningen drar ut på tiden som en effekt av den amerikanska administrationens osäkra handelspolitik. Navet Analytics räknar med att husbyggnadsinvesteringarna i privata lokaler ökar med 3 procent i år och med 7 procent 2026.

Offentliga lokaler: Även det offentliga husbyggandet växte med 5 procent 2024 och uppgången berörde både ny- och ombyggnad. Utvecklingen under första kvartalet i år visar en svag tillväxt, som ligger i linje med Navet Analytics prognos på +2 procent 2025. Kommunernas och regionernas resultat blev rekordsvaga 2024 som en följd av hög inflation och vikande skatteunderlag. I år spår SKR en tydlig ljusning för den kommunala ekonomin i takt med att konjunkturen stärks. För regionerna väntas emellertid ytterligare ett år med negativt resultat. Den svaga befolkningstillväxten inverkar negativt på behovet av skolor och förskolor samtidigt som andelen äldre växer, vilket ökar belastningen på sjuk- och äldreomsorg. Rysslands anfallskrig mot Ukraina och USA:s minskade engagemang för Europas försvar innebär att Sverige behöver bygga ut det militära och civila försvaret och stärka viktig infrastruktur. Därtill behöver den överbelastade kriminalvården öka sin kapacitet samt VA-nät och -anläggningar renoveras och klimatanpassas. Efter en svag ökning av de offentliga husbyggnadsinvesteringarna i år räknar Navet Analytics med en femprocentig ökning 2026 och en tillväxt med 3 procent 2027.

Industri

Industrins husbyggnadsinvesteringar ökade svagt 2024 med 4 procent och såväl ny- som ombyggnadsinvesteringarna utvecklades positivt. Investeringsvolymen har under de senaste åren legat på en relativt jämn nivå tack vare att industrin haft fortsatt hög orderingång och produktivitet under lågkonjunkturen samt drivet av flera gröna industrisatsningar. Enligt Konjunkturinstitutets senaste mätning är stämningläget normalt i industrin trots en ganska osäker omvärld. Orderstocksläget och utsikterna för produktionsvolymen är dock något negativa. Den globala ekonomins utveckling dämpas sannolikt av de olika utspelen gällande tullar från amerikanskt håll. För den svenska industrins del verkar inte effekterna bli särskilt stora vare sig det gäller produktionsvolym eller investeringar enligt Konjunkturinstitutets enkät. Behovet av att snabbt stärka Europas militära och civila försvar genom nya finansiella EU-instrument kan lyfta tillväxten i regionen och samtidigt gynna svensk industri. Även Tysklands roll som motor i Europa blir positivt för Sverige med hänsyn till att det är vår viktigaste handelspartner. Navet Analytics prognos är att byggandet av industrilokaler ökar med 2 procent i år samt med 4 procent årligen 2026 och 2027.

Anläggningar

Anläggningsinvesteringarna ökade med 4 procent och investeringsvolymen uppgick till 151,9 miljarder kronor under 2024, enligt Byggföretagen och SCB:s Nationalräkenskaper. Det var en något svagare utveckling jämfört med uppgången med 7 procent under 2023. Under de senaste två åren har de privata investeringarna vuxit mest, medan tillväxten i de offentliga investeringarna ser ut att öka under de kommande åren. Tillväxten i privata respektive offentliga anläggningsinvesteringar blir enligt prognosen 6 respektive 5 procent i år. Den totala tillväxten i anläggningsinvesteringar förväntas bli 6 procent 2025. På den privata sidan var investeringar inom energi, transport och VA starkt växande under 2024, medan telekommunikation fortsatte att falla tillbaka. Den totala ökningen var 7 procent. Under perioden 2025-2026 väntas investeringar i framför allt energisektorn men uppgången är bredbaserad. Svenska Kraftnäts investeringsplan för åren 2026-2028 innehåller ökade investeringar med 12,8 miljarder jämfört med föregående treårsplan. Energiföretagen planerar att öka investeringarna i byggnader och anläggningar. Bakgrunden till investeringarna är att samhällets ökade energibehov behöver tillgodoses. Även inom VA finns ett behov av ökade investeringar. Regeringen har initierat en VA-beredskapsutredning som syftar till att stärka Sveriges krisberedskap när det gäller dricks- vattenförsörjning och nya projekt ligger beredda att starta upp. Svenskt Vatten bedömer att investeringar om drygt 33 miljarder årligen fram till 2040 behövs för att komma tillrätta med underhållsskulden inom det kommunala vatten- och avloppsledningsnätet. Inom kategorin återvinningsanläggningar startar tre projekt upp kopplat till slutförvaret av kärnbränsle i Forsmark under 2025-2026. Investeringarna inom telekomsektorn är mer konjunkturkänsliga och om konjunkturläget förbättras kan de bli större. De offentliga investeringarna i infrastruktur ökade med 2 procent förra året när kommunala och statliga investeringar i vägar steg. Från och med nästa år är det järnvägsinvesteringar som väntas växla upp. Den nya nationella infrastrukturplanen för 2026-2037 fastställs av regeringen under 2026. Samtidigt har regeringen ökat ramen med 20 procent för nya länsplaner för regional infrastruktur. Det finns dock en risk för att ett minskat bostadsbyggande skulle kunna leda till minskade investeringar i vägar och gator framöver.

Påbörjade bygginvesteringar 2023–kv 1 2025, prognos 2025–2027

Mkr, 2024 års priser

Sektor	2023	2024	Kv 1 2025	P2025	P2026	P2027
Småhus*	15 904	15 037	3 462	+10%	+10%	+15%
Flerbostadshus*	37 549	37 613	9 503	+3%	+5%	+10%
Industri, lager**	37 124	38 668	9 438	+2%	+4%	+4%
Privata lokaler**	30 997	32 574	8 665	+3%	+7%	+5%
Offentliga lokaler**	78 805	82 640	21 051	+2%	+5%	+3%
Totalt	200 379	206 532	52 120	+3%	+5%	+6%

* Nybyggnad

** Ny-, till- och ombyggnad

Källa: Byggbakta, Navet Analytics

Anläggningsinvesteringar 2015–2024, prognos 2025–2027, procent

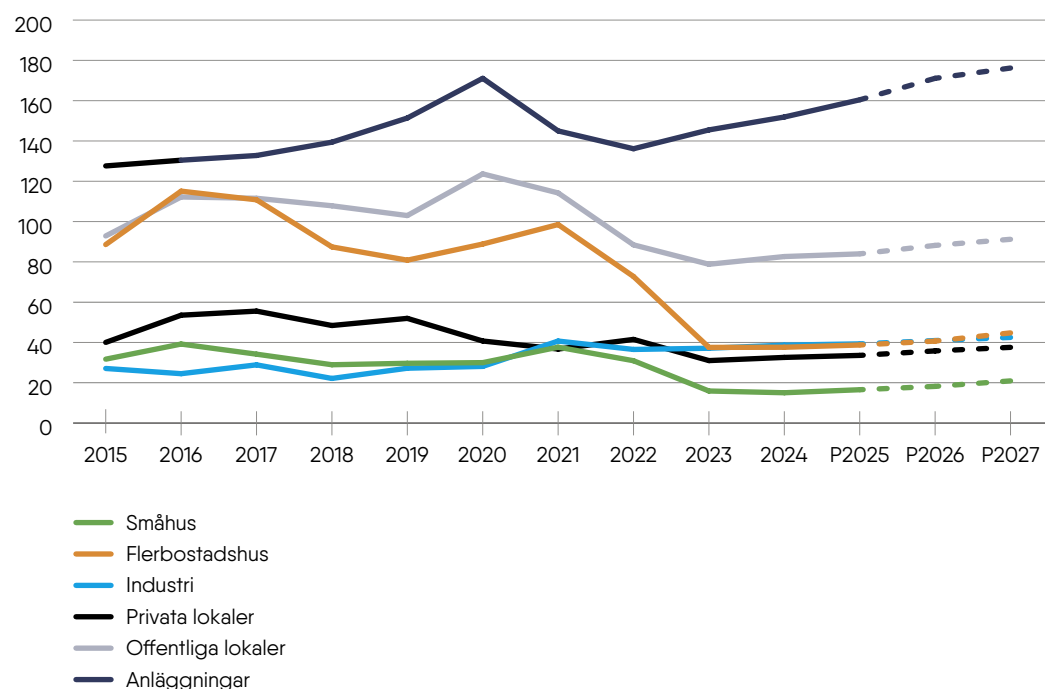
Mdr, 2024 års priser

Sektor	2022	2023	2024	P2025	P2026	P2027
Privat	65,5	73,9	78,8	+6	+7	0
Offentligt	70,6	71,6	73,1	+5	+6	+7
Totalt	136,1	145,5	151,9	+6	+7	+3

Källa: SCB, Byggföretagen, Navet Analytics

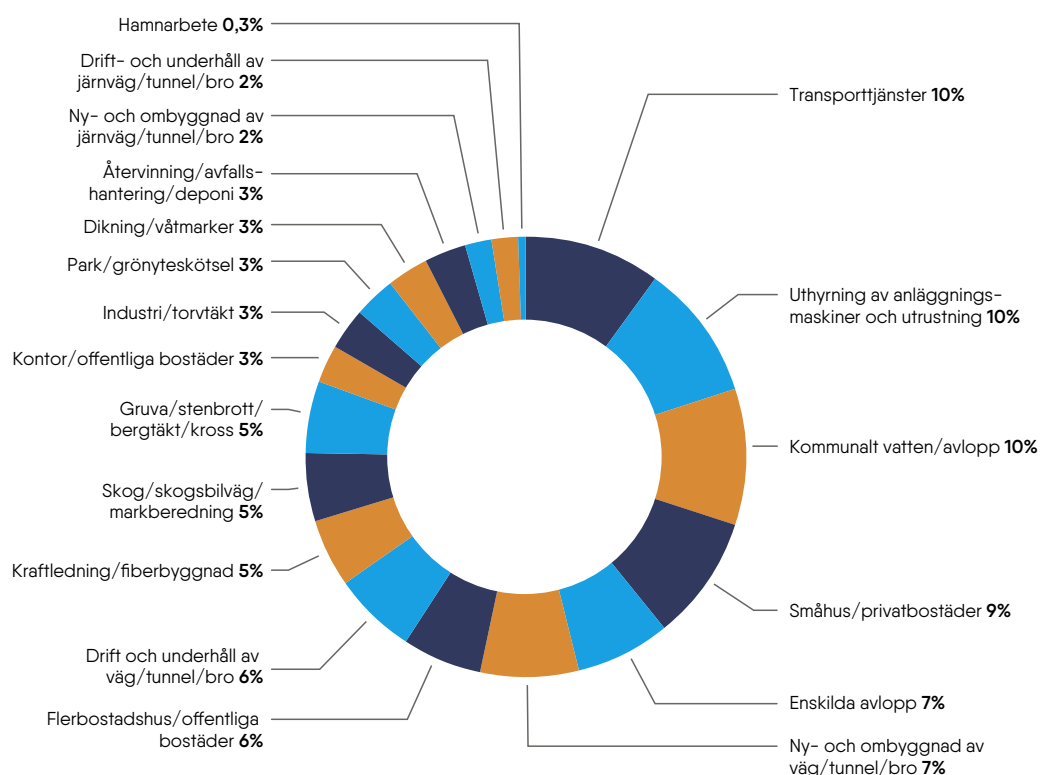
Bygginvesteringar per sektor 2014–2024, prognos 2025–2027

Mdr, 2024 års priser

Källa: Navet Analytics, SCB, Byggbakta, Byggföretagen

MEDLEMSFÖRETAGENS VERKSAMHETS- INRIKTNING

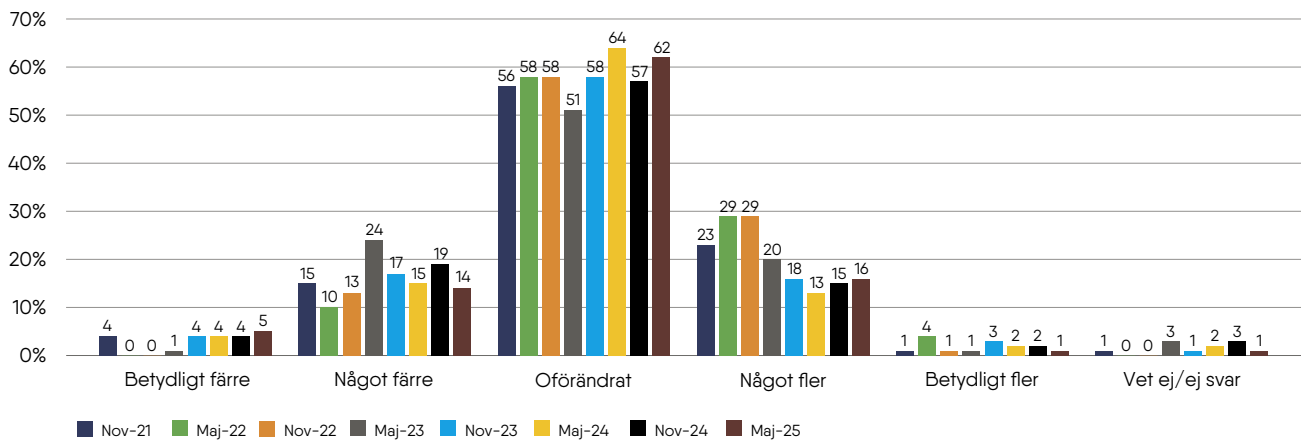
Antal svarande: 352 st

Diagrammet visar inom vilka sektorer som medlemsföretagen agerar i nuläget. De intervjuade har fått välja bland ett antal fasta kategorier och välja ut tre av dessa där man i huvudsak har arbetat inom under det senaste halvåret. Resultatet visar en ganska jämn fördelning mellan sektorerna.

REKRYTERING

Rekryteringssituationen ligger i linje med läget för ett år sedan. Drygt 60 procent har lika många anställda som vid samma tidpunkt 2024. Ungefär lika stor andel uppger att de är något fler jämfört med dem som anger att de är färre och det förhållandet var ungefär detsamma i maj 2024. En marginellt större andel är betydligt färre jämfört med för ett år sedan och den situationen är snarlik den vid samma tillfälle för ett år sedan. Personalförändringar har skett inom alla yrkeskategorier, men är allra vanligast inom de dominerande kategorierna maskinförare och anläggare.

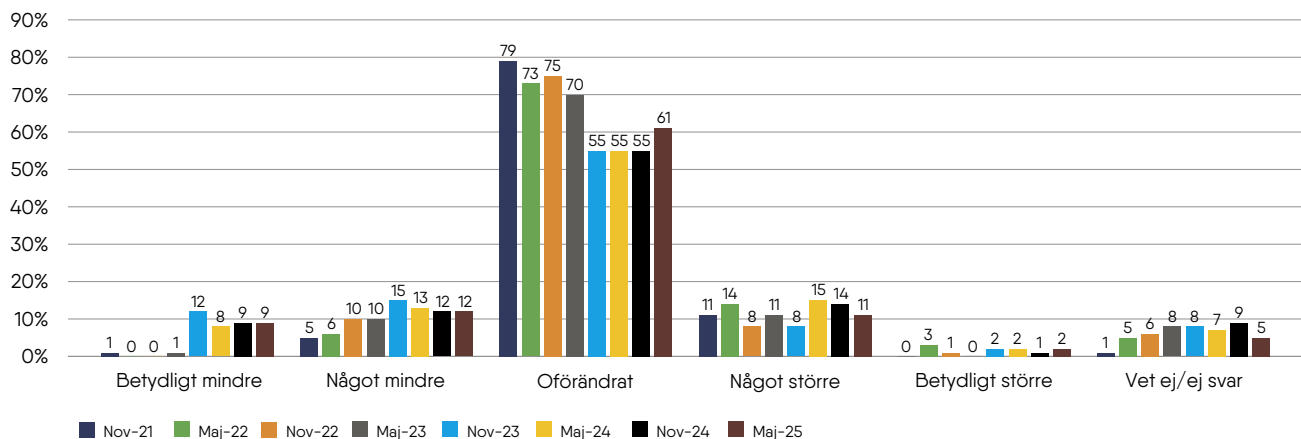
Är ni fler eller färre anställda nu jämfört med samma tidpunkt förra året?

Procent
Bas: 80 t.o.m maj-23. 431 maj-25

Företagens behov av inhyrd personal har minskat något jämfört med mätningen vid samma tillfälle förra året (det är något fler som har minskat sitt behov jämfört med de som har ökat). 6 av 10 har ett oförändrat behov jämfört med i maj 2024. Svaren visar att efter den dramatiska nedgången under 2022-2023 har behovet av inhyrd arbetskraft varit ganska konstant. Utvecklingen stämmer väl överens med investeringsaktiviteten på husbyggnadsmarknaden.

Hur ser behovet av inhyrd arbetskraft ut idag jämfört med samma tidpunkt förra året?

Procent
Bas: 80 t.o.m maj-23. 431 maj-25

KLIMATOMSTÄLLNING

För två år sedan frågade vi 80 medlemsföretag om de hade upplevt högre klimatkravställningar i upphandlingarna under de senaste tre åren. 6 av 10 företag hade märkt av ökade krav och av dessa var det 9 av 10 som hade känt av högre klimat- och miljökrav. Ett vanligt miljökrav i upphandlingarna var att beställarna krävde att företagen skulle använda biobränsle i arbetet. Denna kravställning har vi mätt vid tidigare tillfällen. Vid de två senaste mättillfällena 2022 och 2023 uppgav i genomsnitt 52 procent medlemsföretag att de under det senaste året hade haft uppdrag där uppdragsgivaren krävt biobränsle och vid de mätningarna visade trenden en växande andel företag som hade stött på sådana krav. Vi ville följa upp dessa undersökningar för att se om trenden fortsatt i samma riktning, men det verkar snarare som att dessa krav har minskat i omfattning.

431 företag har svarat på den senaste enkäten och knappt hälften (45%) har under det senaste året haft uppdrag där uppdragsgivaren krävt biobränsle.

Har ni under det senaste året haft uppdrag där uppdragsgivaren kräver att ni använder biobränsle (tex HVO 100)?

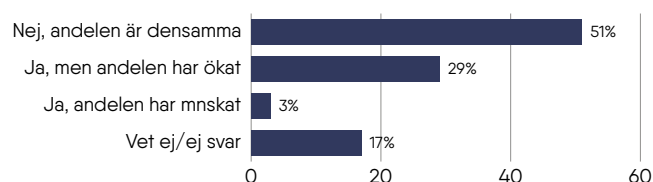
Bas: 431

Frågar man medlemsföretagen själva menar hälften att andelen uppdragsgivare som kräver biobränsle inte har förändrats, medan knappt 30 procent menar att andelen har ökat.

Sammantaget tyder detta på att trenden gällande klimatkravställning har bromsat in. I intervjuerna har vi inte sökt efter någon förklaring till trenden, men den utveckling vi beskriver kan ses mot bakgrund av de senaste 2-3 årens vikande konjunktur, högre kostnads- och ränteläge. Samtliga beställare har drabbats av

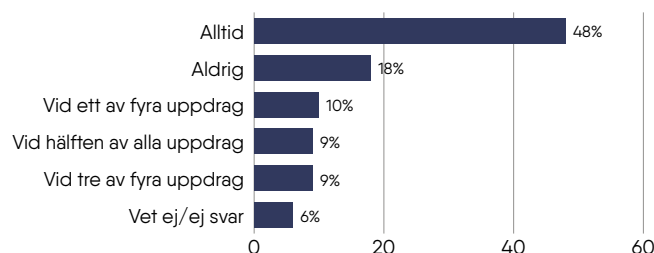
ökade kostnader och för kommunernas del har ekonomin blivit ansträngd. Detta skulle kunna vara en förklaring till att miljökraven har tonats ner.

Har andelen uppdrag där uppdragsgivaren kräver att ni använder biobränsle förändrats?

Bas: 195

När uppdragsgivarna ställer krav på användning av biobränsle, i vilken utsträckning tar ni ut ett högre pris för de ökade bränslekostnaderna?

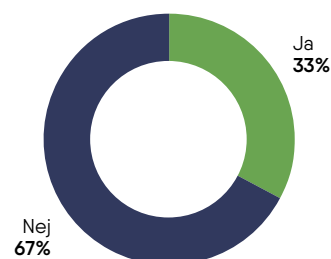

Bas: 430

Nästan hälften kan ta ut ett högre pris för biobränsle när uppdragsgivaren kräver miljöbränsle i upphandlingen. Det är nästan lika stor andel som vid tidigare mätningar 2022 och 2023. De två vanligaste förklaringarna till varför man inte alltid får betalt för ett dyrare biobränsle är:

- Tuffa prisförhandlingar, maskinentreprenören tar kostnaden för att få uppdraget.
- Redan ingångna avtal om att använda biobränsle.

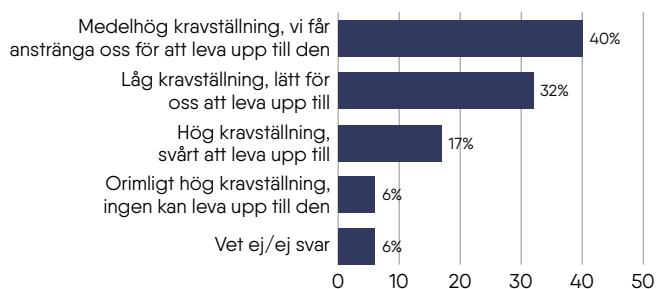
Har du varit med i upphandlingar med kommun/region som beställare där det ställs klimatkrav?

Bas: 431

Var tredje intervjuat medlemsföretag har varit med i upphandlingar där kommun eller region som beställare har ställt klimatkrav. Frågan får inte misstolkas. Det betyder inte att endast var tredje kommun/region ställer miljökrav, utan här ser man det från entreprenörens synvinkel och i vilken omfattning man har varit inblandad i offentliga projekt med klimatkrav. Kravställningen från de offentliga uppdragsgivarna anses av drygt 6 av 10 företag som mer eller mindre svåra att leva upp till. Över 20 procent menar att kravställningen är så pass hög att den är svår eller omöjlig att leva upp till.

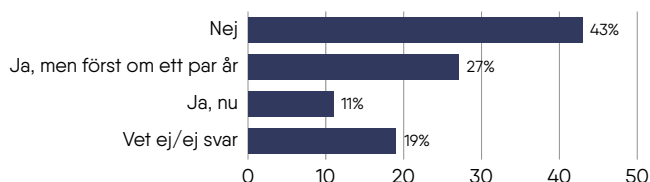
Hur upplever du denna kravställning?

Bas: 142

Att som entreprenör bidra till att beställarnas miljökravställningar blir rimliga skulle kunna göras genom olika typer av påverkan och information om maskinernas utformning, miljöpåverkan, kostnadsbild, teknisk kapacitet m.m.

Skulle det vara intressant för er att investera i nya utsläppsfria maskiner (tex eldrivna maskiner)?

Bas: 430

På frågan om det skulle vara intressant att investera i nya utsläppsfria maskiner eller elektriska maskiner svarar 4 av 10 att det inte är intressant med en sådan investering i nuläget. Flertalet anser att det är en för stor investering. Många är skeptiska till om maskinerna fungerar tillräckligt bra i de typerna av arbeten man är inblandad i. Som exempel är man orolig för hur batte-

rierna i maskinerna klarar kylan, andra pekar på att laddinfrastrukturen inte är utbyggd tillräckligt och att arbeten långt från elnätet blir svårt att utföra.

Över en fjärdedel (27%) anser att det är intressant om ett par år. Här är svaren tydliga. Eftersom det är en betydande investering vill flertalet vänta in ett bättre konjunkturläge och samtidigt analysera hur kraven kommer att se ut gällande utsläppsfria maskiner. Några vill avvakta tvingande regler eller vänta till den tekniska utvecklingen kring elektriska maskiner har kommit längre.

Ibland diskuteras möjligheten att beställaren försöker underlätta för utföraren att arbeta med elektriska maskiner. Det skulle kunna handla om att säkra laddning, någon typ av bonus för elförbrukning, erbjuda längre kontrakt, möjlighet att köra skift på kvällar och nätter etc. I denna undersökning menade flertalet av de intervjuade att det troligen inte finns något tillräckligt attraktivt sätt för beställaren att stötta entreprenören på. De lösningar som entreprenören helst vill se är troligen att dela på kostnaden eller att beställaren godkänner ett högre pris för entreprenaden. I svaren kan man utläsa att många medlemsföretag upplever att det inte finns en sådan betalningsvilja hos kunden.

TVÅ RÖSTER OM KLIMATOMSTÄLLNING

ME-region 2

Mattias Lundin Breidenskogh

VD, Broby Mark & Maskin AB

Vilka typer av kunder är det som kräver att ni använder biobränsle?

Det är i första hand offentliga aktörer, som Trafikverket, vissa kommuner som vi utför transporter åt samt avfallsproducenter. I kravställningen begär man att vi ska använda HVO 100, biogas eller elektriska fordon. Eftersom vi har en miljöprofil har vi själva valt att ställa om hela vår maskinpark så att vi kan köra med HVO 100 om kunden skulle kräva det. Om det inte är ett krav så använder vi vanligt fossilt bränsle. Vi kan hitta en överenskommelse med kunden att antingen höja priset motsvarande vår extrakostnad för biobränsle eller, så tar vi den kostnaden om det innebär att vi kan teckna ett längre kontrakt. Vi bytte ut stora delar av fordonsflottan efter 2019, då det gjordes stora tekniska framsteg på lastbilsmarknaden med bränslesnålare motorer. Vi tjänade på att komma ner i förbrukning med nya fordon samtidigt som vi fick möjlighet att kunna köra med biobränsle, vilket gör oss flexibla.

Har ni gjort några andra åtgärder i ert miljöarbete?

Ja, vi har investerat i ett system där vi kan justera axlarna på bil och släp så att vi får ett så litet rullmotstånd som möjligt. Vi tittar nu på att sätta in däcktrycksindikator i lastbilarna så att vi får ett så bränslesnålt tryck som möjligt. Vi har också börjat snegla på elektriska fordon eftersom vi förr eller senare kommer att hamna där. Vi har installerat bergvärme för vår verkstad och vårt kontor. Vi funderar också på att addera solceller för att stötta elförbrukningen i

verkstaden. Vi har laddhybrider i fordonsflottan och har också köpt en helelektrisk tjänstebil.

När uppdragsgivarna ställer krav på användning av biobränsle, i vilken utsträckning tar ni ut ett högre pris för de ökade bränslekostnaderna?

Om det finns bestämt i avtalet, kan vi ta ut ett tillägg i vår bränslekostnad om vi kan visa upp ett kvitto.

Vad är det som gör att ni inte alltid kan ta ut ett högre pris för de ökade bränslekostnaderna?

I de fall man kommit överens om en transportkostnad i avtalet och att det inte finns något index som reglerar för HVO 100. Ett avtal kan reglera i hur stor omfattning som kunden vill att vi kör på traditionellt bränsle kontra fossilfritt. I avtalet bifogar vi en bilaga med en indexlista som baseras på dels fossilbaserad diesel dels HVO 100.

Har andelen uppdrag där uppdragsgivaren kräver att ni använder biobränsle förändrats?

Ja, jag tycker att kraven från offentliga beställare, som stat och kommun har skärpts. I alla fall är det så i vår region. Jag tror att det är en bit kvar till dess att privata företag kommer att kräva biobränsle i sina upphandlingar. Här tror jag inte det kommer att hända så mycket förrän det blir tvingande regler, det är min känsla. I nästa steg tror jag att de offentliga beställare som idag kräver biobränsle kommer att vara de som kräver elektriska transporter. Jag tror också att anpassningen kommer att gå snabbast i storstäderna.

Vilka är de främsta utmaningarna i klimatomställningen för entreprenadbranschen?

Först och främst innebär det en stor investering med el-bilar och miljövänliga maskiner. Jag tror också att många med mig känner att den tekniska utvecklingen går så fort att det är riskfyllt att köpa ett elfordon idag eftersom det kan vara omodernt om fem år. Det blir svårt för en entreprenör att räkna på värdeminskningen. Kanske kommer vi mer att gå över på att leasa sådana fordon, eftersom det skulle göra det mindre riskfyllt att budgetera. Det är också en utmaning att kunna jobba effektivt med den bristfälliga laddinfrastruktur som finns idag. Vi måste kunna se till att vi kan komma runt på våra turer på en laddning. För att få ekonomi i våra körningar går det bara att ladda på företags anläggning.

Här delar två företag med sig av sina erfarenheter och råd kring hur man hanterar kundkrav, investeringar och praktiska detaljer i verksamheten runt utsläppsfria eller elektriska maskiner.

ME-region 1

Janne Pellikka

VD, GE Maskintjänst AB

Hur långt har ni kommit i er omställning?

Vi jobbar nästan helt uteslutande mot gruvnäringen. Antingen i eller i direkt anslutning mot flera gruvor. Eftersom vi arbetar på en permanent plats under en längre tid medför det att vi kan koppla upp oss mot befintlig elinfrastruktur som finns på området. I gruvan kan vi använda oss av infrastrukturen för att exempelvis koppla upp vår största elektriska grävmaskin om cirka 300 ton. Vi har också två batteridrivna truckar. Samtidigt finns det begränsningar med el, särskilt häruppe i norr där laddinfrastrukturen inte är så utbyggd ännu. Maskiner upp till 20 ton finns ofta med batteri, men när det kommer till 30–100 ton tunga maskiner så finns det inte några batterilösningar. Det är också väldigt dyrt att investera i elektriska maskiner.

Vilka miljökrav ställs vid upphandlingar?

Vi får inga tydliga kravställningar från kunden som kan hjälpa oss i våra beslut om de investeringar vi behöver göra i maskinparken. Det är mer ett övergripande önskemål om att så mycket som möjligt ska drivas med el. I mindre kommunala upphandlingar så krävs inte elektriska maskiner utan det räcker om vi kan köra med Euro 6 fordon. Det känns inte som att vi får några fördelar i upphandlingen om vi kan erbjuda elektriska maskiner. Om vi erbjuder oss att köra med HVO 100 kan det ge lite pluspoäng men det är inget krav. Samtidigt så tar vi extra betalt för att använda

miljöbränsle. Om inte kunden kräver miljöbränsle, så är de inte heller villiga att betala extra för ett dyrare bränsle. Eftersom vi har ett ansvar gentemot kunden att sälja till bästa möjliga pris så kör vi med fossilt bränsle annars tvingas vi sänka vår vinstmarginal.

Hur tror du tekniken kommer att utvecklas i den nära framtiden?

Jag är säker på att miljökraven kommer att skärpas, men jag vet inte vilken teknik som man kommer att satsa på. Blir det el, HVO 100, vätgas eller bara bättre förbränningsmotorer? Varken leverantörer eller beställare är samstämmiga, vilket gör det svårt för oss att våga ta långsiktiga investeringsbeslut om vår maskinpark. Frågan är såklart jättespännande och jag försöker följa den noga. Ett tips till mina kollegor i branschen är att följa utvecklingen noga. Lyssna på hur beställaren resonerar samtidigt som man följer teknikutvecklingen noga.

Hur har ni själva resonerat kring olika miljöfordon?

Själv tror jag på el. Vi har börjat köpa eldrivna pickuper och servicefordon. Det är våra transportfordon som ligger på en körsträcka kring 10–15 mil per dag och då går det att planera laddningarna. I dagsläget kommer vi att genomföra tester med truckar från XCMG för att kartlägga kapacitet på batteridrivna maskiner. Vi har uppfattningen att de ligger längst fram tekniskt idag. Om några år antar jag att de traditionella märkena, som Volvo, Caterpillar och Hitachi har tagit fram konkurrenskraftiga maskiner och då har vi redan fått erfarenhet av att arbeta med eldrivna maskiner och har lättare möjlighet att veta vilka krav vi ska ställa på den utrustning vi ska investera i.

Har ni gjort några andra anpassningar av verksamheten för att bli mer miljövänliga?

Vi jobbar med miljörelaterade projekt, som exempel borrar vi för bergvärme till privatpersoner och vi använder också bergvärme i våra fastigheter. Vi har själva byggt två vindkraftverk och därmed har vi en elproduktion som är 4,5 ggr större än vad vi själva gör av med. Tyvärr är de nya reglerna för försäljning av vindkraftsproducerad elkraft inte gynnsamma för producenterna så det råder tuffa ekonomiska förutsättningar att producera el genom vind.

Maskinentreprenörerna (ME) är landets ledande bransch- och arbetsgivarorganisation för 4 100 maskinentreprenörer. ME företräder och stödjer medlemmarna och arbetar för branschens utveckling. Vi verkar för fri företagsamhet och en sund marknadsekonomi och bevakar och påverkar branschens arbetsmarknadspolitiska frågor.

Maskinentreprenörerna

Box 1609, 111 86 Stockholm

Telefon: 08-762 70 65

Rapporten är framtagen under april-maj 2025.

Följande personer från Navet Analytics har medverkat vid framtagning av MEKO-rapporten:

- ▶ Erik Ottosson
- ▶ Jens Linderöth
- ▶ Magnus Klein

Från Maskinentreprenörerna har följande personer medverkat:

- ▶ Anna Larsson, näringspolitisk ansvarig
- ▶ Jörgen Eriksson, opinions- och pressansvarig
- ▶ Veronica Sandström, kommunikationschef